

ЛЕСОПАТОЛОГИЧНИТЕ ОБСЛЕДВАНИЯ НА ГОРИТЕ И НЕОБХОДИМИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ ПРЕЗ 2016 ГОДИНА

**Инж. Стефан БАЛОВ - главен експерт по защита на горите
в Изпълнителната агенция по горите**

Здравословното състояние на горите през тази година се очаква да бъде по-добро от предходната. Проведен е лесопатологичен мониторинг в стационарните обекти на лесозащитните станции и лесопатологични обследвания в горите и в горските разсадници и са извършени лабораторни анализи на постъпилите материали. Прогнозите са на трите Лесозащитни станции - София, Пловдив и Варна.

Насекомни вредители в иглолистните гори

Борова процесиянка. Със 14 000 дка са намалели засегнатите от борова процесиянка площи в сравнение с предходната година. Въпреки това боровата процесиянка остава най-широко разпространеният листогризещ вредител в боровите гори. Засегнатата площ е 133 255 дка, а предвидената за борба - 17 206 дка, от които 691 дка за авиохимична и 11 544 дка за авиобиологична борба. 4971 дка се предлагат за механична борба.

Борови листни оси. Засегнатите площи са 35 044 дка, като 35 029 дка са посочени като слабо нападнати и 15 дка - силно нападнати.

Корояди. Масовите повреди от снеголоми, снеговали, ветроломи и ветровали в иглолистните култури водят след себе си силно намножаване на корояди. Предвидените за борба срещу корояди площи през предходната година бяха над 20 000 дка, а за 2016 г. са 23 000 декара. Подобна е картината с тези вредители в съседните страни. В Македония площта на засегнатите гори с нападения от корояди през 2010 г. е 5400 дка, а през 2014 г. е нараснала до 23 240 декара. Почти същото е положението с повредите от екстремни абиотични фактори и корояди в иглолистните и широколистните гори в Сърбия. Абиотичните повреди и масовата поява на корояди през последните години се засилват не само в нашия регион, но и в други райони на Европа.

Профилактиката изисква своевременно провеждане на отгледни, принудителни и санитарни сечи, а за борба в нападнатите слабо площи се предлага залагане на ловни дървета. За целите на лесопатологичния мониторинг, както и за нуждите на прогнозата, се залагат и феромонови уловки. Чрез тях се редуцира голяма част от вредителите.

При бора най-опасен е върховият корояд. Засегнатите площи са намалели с 14 000 дка в сравнение с предходната година. Засегнатата площ е 10 184 дка, а 1832 дка от тях се предвиждат за санитарна сеч.

От големия горски градинар се очакват нападения на площ от 50 дка, приблизително 30 пъти по-малко в сравнение с предходната година. От шестозъб корояд са засегнати 210 дка, от които 46 дка се предлагат за санитарни сечи.

За смърчовите гори най-опасен е типографът, засегнал общо 2838 дка, от които 40 дка се предлагат за санитарни сечи. Предходната година засегнатите площи са 9690 декара.

Масовите повреди от сняг и вятър, каквито през есента и зимата на 2014 г. и началото на 2015 г. имаше в много райони на страната, благоприятстват размножаването на насекомните вредители в горите. Провеждането на отгледни и санитарни сечи от собствениците на гори могат да ограничат появата и разпространението на насекомните вредители по иглолистните гори. По-важните профилактични мероприятия, освен почистването на сечищата, са превозване на складирания през летния сезон материали извън насажденията, не по-късно от месец след сечта, или обелването им в недостъпните райони, или когато се налага да остават в гората.

Болести и съхнене на иглолистни дървесни видове

Съхнене на белия и черния бор. Размерът на засегнатите от съхнене площи с бял бор е 11 275 дка, или пет пъти по-малко от миналата година, а на черния бор - 7197 дка, или три пъти по-малко. За санитарни сечи се предвиждат съответно 1620 дка за белия бор и 2175 дка за черния бор. В сравнение с миналата година площите за борба са намалели два пъти за белия бор и почти три пъти за черния бор. Очакванията са за постепенно затихване на процеса на съхнене, започнал през 2013 г., и намаляване на засегнатите площи. Общата площ на съхнене на иглолистните е 27 038 дка, или приблизително четири пъти по-малко от предходната година.

Насекомни вредители в широколистните гори

Гъботворка. Почти седем пъти са намалели засегнатите от този вредител площи в сравнение с м.г. и представляват 13 778 дка, но присъствието на вредителя е много слабо и площи за авиоборба не се предвиждат. Лимитиращо въздействие на ентомопатогенната гъба *Entomophaga maimaiga* Humber, Shimazu & Soper, която е специфичен патоген по гъботворката, допринесе не само до многократно намаляване на засегнатите площи от последната градация на вредителя, но и до скъсяване на периода на градацията. Не се очаква напастване на нападнатите площи от гъботворка през 2016 година.

Педомерки и листоврътки. 23 813 дка са засегнати от тези вредители. Площите през последните години постоянно намаляват, като силно нападнати са само 72 декара.

Дъбова процесиянка. Слабо нападнатата площ е 957 дка и не се предвиждат лесозащитни мероприятия.

Болести и съхнене при широколистните

Съхнене на дъба. Площите, обхванати от съхнене, при дъба са 18 009 дка, а при цера - 3627 декара. За санитарни сечи през 2015 г. се предлагат 3080 дка дъбови и 530 дка церови насаждения. В прогнозата за 2016 г. се посочват като силно засегнати от съхнене 70 дка, а 326 дка дъбови гори се планират за санитарни сечи. При цера декарите са съответно 3073 и 1581.

Съхнене на други дървесни видове. От другите широколистни дървесни видове по-значителни площи на съхнене има при бука - 7936 дка, като в 202 дка от тях ще бъдат проведени санитарни сечи. При акацията тези площи са съответно - 464 дка и 109 дка за санитарни сечи.

Насекомни вредители и съхнене по тополите, върбите и елшите

Общо засегнатата площ от насекомни вредители е 3476 дка, което е почти два пъти по-малко от миналата година. Най-големи са нападнатите площи от тополов листояд - 1508 дка, и от тополов цигарджия - 697 декара. За наземна химична борба са предвидени само 431 дка срещу тополов листояд.

Вредител	Нападната площ, дка			Необходими мероприятия, дка					
	Слабо засегнати	Силно засегнати	Всичко	Авиохимична борба	Авиобиологична борба	Наземна химична борба	Механична борба	Интегрирана борба	Санитарни сечи
Всичко насекомни вредители по иглолистните видове, в т.ч.	163 612.90	45 952.54	209 565.44	691.00	11 544.00	-	4975.00	-	23 148.54
<i>Борова процесия</i>	110 893.56	22 362.00	133 255.56	691.00	11 544.00	-	4971.00	-	-
<i>Бороволостни оси</i>	35 029.00	15.00	35 044.00	-	-	-	1.00	-	-
<i>Върхов корояд</i>	8639.90	1543.83	10 183.73	-	-	-	-	-	1832.13
<i>Корояди</i>	6006.94	21 942.51	27 949.45	-	-	-	-	-	21 180.41
<i>Голям боров ликояд</i>	19.00	30.50	49.50	-	-	-	-	-	49.50
Всичко съхнене и болести по иглолистните видове, в т.ч.	23 139.90	3898.17	27 038.07	-	-	-	-	-	8033.17
Съхнене на белия бор	9508.40	1767.21	11 275.61	-	-	-	-	-	2714.21
Съхнене на бор	3695.50	548.00	4243.50	-	-	-	-	-	1620.00
<i>Съхнене на смърч</i>	1892.00	4.06	1896.06	-	-	-	-	-	299.06
<i>Съхнене на ела</i>	0.00	0.00	0.00	-	-	-	-	-	-
Съхнене на черен бор	5927.00	1270.90	7197.90	-	-	-	-	-	2175.90
Изсипване на иглиците	259.00	308.00	567.00	-	-	-	-	-	308.00
Всичко насекомни вредители по широколистните видове, в т.ч.	57 229.90	29 268.00	86 497.90	-	-	-	-	-	-
<i>Гъботворка</i>	13 778.00	-	13 778.00	-	-	-	-	-	-
<i>Педомерки и листворътки</i>	23 741.00	72	23 813.00	-	-	-	-	-	-
<i>Дъбова процесия</i>	957.00	-	957.00	-	-	-	-	-	-
<i>Златозадка</i>	1605.00	-	1605.00	-	-	-	-	-	-
Всичко съхнене и болести по широколистните видове, в т.ч.	27 528.59	4153.10	31 681.69	-	-	-	-	-	3052.20
<i>Съхнене на дъба</i>	17 936.70	70.60	18 009.30	-	-	-	-	-	326.30
<i>Съхнене на цера</i>	553.20	3073.80	3627.00	-	-	-	-	-	1581.00
<i>Съхнене на бука</i>	7901.69	35.00	7936.69	-	-	-	-	-	202.20
Насекомни вредители по тополи, върби и елши	2345.00	1131.60	3476.60	-	-	431.00	-	-	-
Болести по тополи, върби и елши	97.00	153.50	250.50	-	-	-	-	-	117.00
Повреди от дивеч и гризачи	692.00	504.00	1196.00	-	-	30.00	112.00	-	399.00
Плевелна и паразитна растителност	228.00	421.00	649.00	-	-	421.00	-	-	-
Повреди от абиотични фактори	878 164.38	179 081.74	1 057 246.12	-	-	-	255.00	-	418 054.74
Горски пожари	792.85	3146.77	3939.62	-	-	-	-	-	2012.12
Повреди в горски разсадници	1091.68	950.40	2042.08	-	-	979.88	291.72	-	2.50
Всичко:	1 154 922.20	268 660.82	1 423 581.02	691.00	11 544.00	1861.88	5633.72	-	454 819.27

От болести и съхнене в тази група са засегнати 250 дка, което е почти осем пъти по-малко от миналата година. За борба се предвиждат 117 дка санитарни сечи в съхнещи тополи насаждения. Общо засегнатата площ от съхнене на топола е 153 декара.

Повреди от дивеч и гризачи

За борба срещу дивечови повреди са предвидени 541 дка, от които 30 дка за наземна химична и биологична борба, 112 дка - за механична борба, и 399 дка за санитарни сечи.

Плевелна и паразитна растителност

Общо 649 дка са засегнатите насаждения от плевелна и паразитна растителност. Предвижда се наземна химична борба на площ 421 декара.

Повреди от абиотични фактори

Повредите от тези фактори през последните три години нарастват. В прогнозата за 2014 г. засегнатата площ е 146 069 дка, за 2015 г. тя е 263 851 дка, а за 2016 г. - 1 057 246 декара. В по-голямата си част площите на повредените гори са определени като слабо засегнати, без предвидени мерки за борба. 418 054 дка са предвидени за принудителни и санитарни сечи, а 255 дка - за механична борба.

Анализите на специалистите от ЛЗС, РДГ и държавните предприятия показват, че факторите, влияещи върху увеличаването на повредите от екстремни климатични фактори, са изключително разнообразни - голяма пълнота на културите и насажденията; навлизане на културите и насажденията във възраст на зрялост; създаването на култури от бял и черен бор извън естествения район на разпространението на видовете; глобалните промени на климата и други.

Повредите, ставащи в горите по абиотични причини, са ежегодно

явление и ще бъдат наблюдавани и през следващите години. Положителното е, че голямата част от засегнатата от ветровали, ветроломи, снеговали и снеголоми дървесина през предходните няколко години беше усвоена своевременно и не се допусна масово развитие на корояди и други стъблени вредители на големи площи.

Засегнатата от пожари площ е 3939 дка, като 2012 дка са предвидени за санитарни сечи.

Повреди в горски разсадници

За предпазване, ограничаване и предотвратяване на появата и развитието на болести, вредители и други повреди се изискват значителни грижи. Ограниченият брой на разсадниците и производството на посадъчен материал от едни и същи видове в продължение на години създава условия за поява и развитие на много видове вредители в тях. Климатичните аномалии също предизвикват повишаване на загубите и влошаване на здравословното състояние на фиданките. Профилактичните мероприятия допринасят за предпазване, ограничаване и предотвратяване на появата и развитието на болести, вредители и други повреди. Повреди от различни вредители се очакват и през 2016 г. на обща площ от 2042 дка, което е с близо 600 дка по-малко от предходната година. Предлагат се 980 дка за наземна химична и 292 дка за механична борба и 2 дка за санитарни сечи.

В заключение трябва да се отбележи, че засегнатата от вредители и повреди горска площ в страната през 2016 г. е 1 423 583 дка, което е 3.7 % от площта на горите. В 474 549 дка, или приблизително в една трета от засегнатата площ, трите Лесозащитни станции предлагат да бъдат проведени мероприятия. Основната част от предвидени за борба площи е в горите, засегнати от снеговали, ветровали, снеголоми и ветроломи през миналата зима, където продължава работата по усвояването на падналата дървесна маса.